

DATUM 14-5-2024

AAN Commissie Milieu en Mobiliteit

VAN Gedeputeerde Huib van Essen

ONDERWERP Uitvoering motie 58 'Iedereen kan meedoen'

Inleiding

Bij de behandeling van het [Statenvoorstel Tussenbalans Regionale Energiestrategieën \(RES\)](#) op 21 september 2022 zijn Amendement 22 'Lokaal eigendom' en de Motie 58 'Iedereen kan meedoen' en Motie 59a 'Coöperatief provinciaal eigendom' aangenomen. Op 12 juni 2023 bent u met de [Memo-voortgang-uitvoering-moties-en-amendement-lokaal-eigendom-en-participatie](#) geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van het amendement en de moties.

Motie 58 'Iedereen kan meedoen'

[Motie 58 'Iedereen kan meedoen'](#) verzoekt het College om samen met energiecoöperaties een verkenning te starten naar een participatiefonds gericht op huishoudens die financieel niet in staat zijn om te investeren in een energieproject. Het uitgangspunt voor dit participatiefonds is dat deze doelgroep mee kan profiteren van de opbrengst van de windturbines.

Vormen van financiële participatie bij energieprojecten

Op 11 oktober 2022 is met de [Memo toezegging definitie en voorbeelden lokaal eigendom](#) aangegeven hoe omwonenden mee kunnen profiteren van de opbrengst van windturbines via financiële participatie. Vier verschillende manieren van financiële participatie uit de [Participatiewaaijer](#) worden genoemd tezamen met voorbeelden.

In het Beleids- en toetsingskader Lokaal Eigendom en Participatie is mede-eigenaarschap het uitgangspunt, waarmee de overige drie vormen van financiële participatie (financiële deelneming, omgevingsfonds en omwonendenregeling) ook allemaal een plek in energieprojecten krijgen. Via omgevingsfondsen en omwonendenregelingen kunnen huishoudens met een smalle beurs meeprofiten van de opbrengsten van energieprojecten. Deze twee vormen van financiële participatie zijn belangrijk en hebben een plek bij bijna alle grootschalige energieprojecten. Om de hoogte van de financiële bijdragen aan een omgevingsfonds te kwantificeren kan gebruik worden gemaakt van [De gedragscode Wind op Land](#). Hierin is een bijdrage van tenminste €0,40 à € 0,50 per MWh voor een omgevingsfonds de richtlijn. Volgens deze richtlijn levert een grote windturbine een bijdrage van ca € 8.000 per jaar op. Via mede-eigenaarschap is het mogelijk om als lokale omgeving zeggenschap te hebben over hoe een omgevingsfonds en omwonendenregeling opgezet worden, bijvoorbeeld ook om indien de businesscase het toelaat hogere bijdragen in een omgevingsfonds te storten. Om ervoor te zorgen dat alle huishoudens in de omgeving van een energieproject ook medezeggenschap kunnen krijgen is het van belang om ook modellen aan te bieden waarmee huishoudens met smalle beurs mede-eigenaar kunnen worden. In de kenniscollectie [Opwekprojecten voor iedereen](#) worden drie financiële principes beschreven

om mensen met een smalle beurs mee te laten profiteren van zon- en windprojecten. Deze financiële principes worden geïllustreerd met concrete voorbeelden.

Financiële principes om mensen met een smalle beurs mee te laten profiteren van zon- en windprojecten

Voor een gunstige 'hefboom' heb je een lening nodig van een externe bank of fonds, tegen een lagere rente dan het verwachte rendement van je project. Hoe groter het verschil tussen rendement en rente, hoe groter de hefboom: de leden hoeven minder in te leggen en het rendement op hun inleg wordt hoger.

Het hefboom-principe

Leden kunnen meedoen voor een relatief laag bedrag (zowel contributie als inleg in een project), bijvoorbeeld een paar tientjes. De rest van het benodigde investeringsbedrag kan uit diverse bronnen komen; zowel van andere leden als vanuit externe bronnen.

Het lage-instappincipe

Bij het solidariteitsprincipe spelen giften een belangrijke rol in de financiering. Deelnemende leden hoeven (bijna) niets te investeren. Het investeringsbedrag komt (bijna) volledig uit andere bronnen. Dat kunnen zowel andere leden zijn als externe bronnen.

Het solidariteitsprincipe

Voorbeeld: Lokale energie tegen kostprijs

'Lokale energie leveren tegen kostprijs' is een structurele oplossingsrichting die momenteel in ontwikkeling is. Via zelflevering van lokale windenergie aan omwonenden tegen kostprijs wordt de energie van de nabijgelegen windturbine voor een voorspelbare en betaalbare prijs beschikbaar gesteld aan omwonenden, zonder de grillen van de energiemarkt en de volatiele marktprijs van energie. Door levering van windenergie via lokale energiegemeenschappen kunnen bovendien marges uitgespaard worden van commerciële energieleveranciers en wordt de energie zo goedkoop mogelijk geleverd.

Invulling motie 58 Iedereen kan meedoen

De drie principes om huishoudens met een smalle beurs mee te laten profiteren bij energieprojecten kunnen door energiecoöperaties benut worden. De provincie zal de energiecoöperaties zowel sturen om dit te doen (via het beleids- en toetsingskader) als ondersteunen (via het Ontwikkelfonds, USET-subsidie).

1. Sturen via het Beleids- en toetsingskader Lokaal Eigendom en Participatie

Vanuit motie 58 willen PS graag garanties hebben dat iedereen mee kan profiteren van de opbrengst van de windturbines. In het Beleids- en toetsingskader Lokaal Eigendom en Participatie wordt daarom gesteld dat een initiatiefnemer moet zorgen dat iedereen in de omgeving van een windproject de mogelijkheid krijgt om mee te doen. In fase 2 uit het toetsingskader worden afspraken hierover vastgelegd in een omgevingsovereenkomst. Meer informatie over hoe het beleidskader stuurt op opbrengsten voor de lokale omgeving is daarin terug te lezen.

2. Uitbreiding Ontwikkelfonds voor ondersteuning in de ontwikkelfase

Lokale energiecoöperaties hebben financiële middelen nodig om met lokaal eigendom mee te kunnen doen aan grootschalige energieprojecten. Hiermee zullen ze omwonenden uit verschillende doelgroepen de mogelijkheid kunnen bieden om mee te doen met het ontwikkelen van energieprojecten en mee te profiteren van de opbrengst. Het Ontwikkelfonds biedt energiecoöperaties leningen in de ontwikkelfase van grootschalige energieprojecten. Hiermee zijn energiecoöperaties niet volledig afhankelijk van risicovolle inleg van leden in de ontwikkelfase waar huishoudens met smalle beurs niet aan mee kunnen doen. Energiecoöperaties die gebruik maken van het Ontwikkelfonds zullen gestimuleerd worden om bij de ontwikkeling van windprojecten rekening te houden met deze doelgroep, waarbij ze bij windenergieprojecten sowieso moeten voldoen aan de uitgangspunten van het beleids- en toetsingskader. Over de wijze van stimulering heeft de provincie Utrecht ook nauw overleg over met de koepel Energie van Utrecht. In het Statenvoorstel *Financiële instrumenten voor de versnelling van de energietransitie* van 14 mei 2024 is meer informatie te vinden over hoe de uitbreiding van het Ontwikkelfonds vormgegeven wordt.

3. USET-subsidie voor ondersteuning bij opzetten inclusieve energieprojecten

Energiecoöperaties kunnen gebruik maken van de Uitvoeringsverordening Subsidies Energietransitie (USET). Hierbij is het ook mogelijk om aanvragen te doen voor projecten waarin een aanpak met lokale energie tegen kostprijs wordt ontwikkeld zoals omschreven in het kader hierboven. Er zijn door verschillende lokale energie initiatieven al ontwikkelingen voor en één energiecoöperatie heeft hiervoor al een aanvraag gedaan bij de USET subsidieverordening. Als er veel dezelfde vragen/projecten komen zal gekeken worden hoe we dit slim kunnen bundelen.

Naast deze drie punten om invulling te geven aan de invulling van deze motie is er ook gekeken naar de mogelijkheden voor een nieuw participatiefonds. Er hebben diverse gesprekken plaatsgevonden met energiecoöperaties om te kijken of zo'n nieuw participatiefonds nodig zou zijn naast het bestaande

Ontwikkelfonds. Uitkomst hiervan is dat dit op dit moment niet direct noodzakelijk is voor energiecoöperaties. Uit de gesprekken werd wel duidelijk dat sommige energiecoöperaties mogelijk na het gebruik van het Ontwikkelfonds nog financiële ondersteuning kunnen gebruiken in de fase na 'financial close' van een wind- of zonproject. Een participatiefonds is echter niet per se het middel dat daarvoor nodig. Op moment dat dit speelt zal met de energiecoöperaties besproken worden of er ondersteuning nodig is, zoals bijvoorbeeld via garantstellingen.

Afsluiting

In deze memo is motie 58 uitgewerkt en is aangegeven hoe iedereen mee kan doen via proces- en financiële participatie. Via het Beleids- en toetsingskader Lokaal Eigendom en Participatie zal gestuurd worden dat initiatiefnemers zorgen dat iedereen in de omgeving van een windenergieproject de mogelijkheid heeft om mee te doen. Voor financiële participaties wordt geadviseerd het Ontwikkelfonds uit te breiden en de USET-subsidie te benutten. Een nieuw participatiefonds opzetten is op dit moment niet aan te bevelen. In overleg met Energie van Utrecht zal wel gekeken worden op het moment dat energiecoöperaties de vraag hebben voor bijvoorbeeld garantstellingen, waarmee energiecoöperaties huishoudens met smalle beurs beter zouden kunnen betrekken.